

Duurzaamheidsrevolutie biedt kansen en vraagt om samenwerking

De noodzakelijke energietransitie biedt Nederland een unieke kans om de economie duurzaam te moderniseren en de concurrentiepositie te versterken. Voorwaarde is wel dat bedrijven én overheden samen de handschoenen oppakken en elkaar verder helpen. Die gedachte wordt bevestigd in de gesprekken die ik voer met andere bestuurders van vooraanstaande Nederlandse ondernemingen.

Het jaar 2021 is behalve het jaar waarin de wereld weer voorzichtigjes probeert op te krabbelen uit het treurige corona-jaar 2020, ook het jaar van de klimaatberichtgeving. In de journaals, in kranten en op nieuwswebsites werden we - meer nog dan andere jaren - om de oren geslagen met zorgwekkende berichten over hittegolven, bosbranden, stortregens, windhozen en overstromingen. Het Klimaatpanel van de VN liet er deze zomer geen twijfel over bestaan: de mens heeft een grote hand in de opwarming van de aarde en dringende actie is gewenst. Nee: noodzakelijk. De Europese Commissie voegde de daad bij het woord en lanceerde haar Fit for 55, een programma om de uitstoot van schadelijke broeikasgassen binnen een paar jaar fors te reduceren.

Niets doen is niet langer een optie. Niet als privépersoon en zeker ook niet als bedrijf of organisatie. Helen Mets, vice president materials bij DSM, formuleerde het treffend in een gesprek wat ik met haar had: 'We moeten allemaal kijken wat we kunnen bijdragen aan de wereld. Als overheid, als bedrijfsleven, als mens.' En het bedrijf van Mets heeft volgens haar 'de mensen, de technologie, de resources, de innovatie om het verschil te maken.' En dat is wat we de komende jaren zullen moeten doen. Niet voor niets drukte Annemarieke de Haan, general manager van Unilever Benelux, me op het hart dat we middenin een 'decade of action' zitten. Het is nu of nooit.

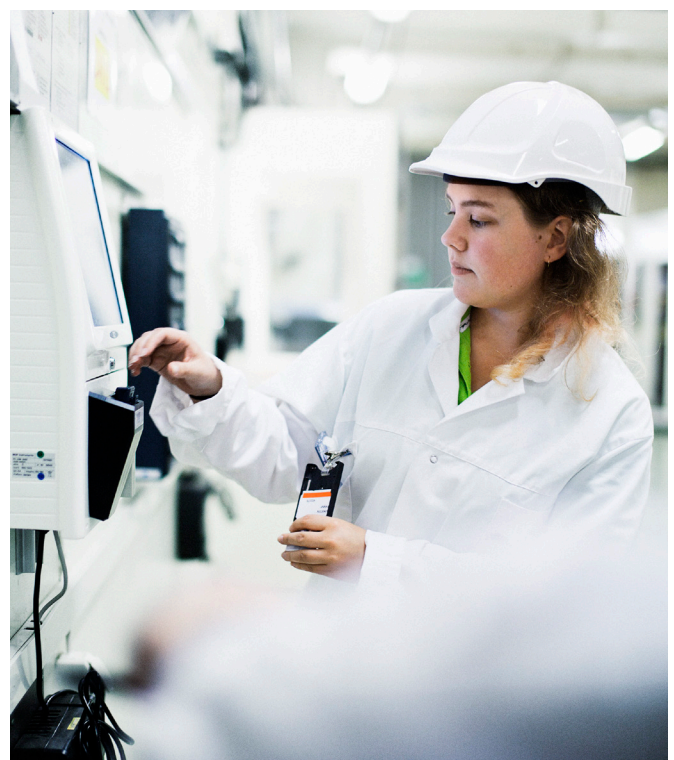
Inmiddels kunnen we gerust concluderen dat het bedrijfsleven middenin een 'nieuwe revolutie' zit: na de industriële revolutie en de digitale revolutie, is er nu sprake van een duurzaamheidsrevolutie. Als je als bedrijf bestaansrecht wilt hebben en de continuïteit wil waarborgen, is toekijken geen optie. Je moet mee.

De bestuurders die ik de afgelopen tijd sprak hadden in deze weinig optimistische klimaatjeden eigenlijk een opvallend opgewekt verhaal. Duurzaamheid biedt bedrijven volgens hen veel kansen. Er zitten namelijk volop business cases in duurzaamheid. Er valt ook geld te verdienen, zoervaart bijvoorbeeld Unilever. Annemarieke de Haan van het levensmiddelenconcern: 'Onze merken die een duidelijke duurzame koers varen, groeien gemiddeld twee keer zo hard als de merken die zich niet op dat terrein profileren.' De Haan voert met

Unilever een uitgesproken duurzame koers. Duurzaamheid zorgt namelijk voor groei, het reduceert de risico's (minder kans op oogsten die verwoest worden, om maar eens wat te noemen) en je trekt met duurzaamheid ook nog eens de beste jonge talenten aan. Dat is win-win-win. De Haan: 'We zouden gek zijn als we al die kansen lieten liggen.'

De bestuurders die ik sprak zijn het er uitgesproken over eens dat duurzaamheid onderdeel hoort te zijn van iedere bedrijfsstrategie, van ieder business model. Geen duurzaamheidsstrategie is geen optie. Sterker nog: 'duurzaamheidsstrategie' is een pleonasme aan het worden, een strategie hoort per definitie duurzaam te zijn. Voor het bedrijf, voor de klanten, voor de wereld. Het zijn stellingen die ik van harte onderschrijf.

Een belangrijk onderdeel van de duurzaamheidsstrategie van de bedrijven die ik sprak is de energietransitie. Alle bedrijven zijn ermee bezig. Alle bedrijven 'elektrificeren' en ze hebben allemaal behoefte aan stroom, bij voorkeur natuurlijk groene stroom. Karel Bockstael, vice president sustainability KLM: 'Ik denk dat we niet moeten onderschatten hoeveel groene energie we straks nodig hebben met zijn allen. Als we alleen al kijken naar

de vervoerssector: die moet van fossiel over naar groen. We hebben straks een onvoorstelbare hoeveelheid groene stroom nodig. Energiebedrijven moeten aan de bak.' Daar zijn we ons als energie-sector natuurlijk van bewust.

In de industrie wordt nu al vol ingezet op elektrificatie door ontwikkeling van elektrische apparaten en elektrisch aangedreven processen. Grote vraag is natuurlijk waar die elektriciteit vandaan gaat komen. De grote elektriciteitsbedrijven zetten momenteel fors in op onder andere windmolenparken; Vattenfall ontwikkelt het megawindmolenpark Hollandse Kust Zuid. Dat zijn dure, risicovolle projecten. Eigenlijk te risicovol. Om de risico's te beperken is het van cruciaal belang dat alle belanghebbenden samen optrekken en de baten, de lasten en de risico's zo veel mogelijk delen.

Het is daarom ook uitstekend nieuws dat Vattenfall al met diverse partijen in gesprek is over samenwerking en met een aantal partijen al overeenkomsten heeft gesloten. Met bedrijven als BASF, Air Liquide en andere partijen zijn langetermijnovereenkomsten gesloten, ofwel corporate power purchase agreements (CPPA's). Voor alle partijen zijn dit cruciale afspraken: de energieleverancier weet zich erdoor verzekerd van afname van zijn groene stroom; de partner op zijn beurt weet dat hij gegarandeerd duurzame elektriciteit kan afnemen en dat is in vrijwel alle gevallen noodzakelijk om de duurzaamheidsambities waar te kunnen maken. Daarnaast reserveren we een belangrijk deel van de duurzame elektriciteitsproductie van deze windparken voor onze consumenten klanten in Nederland.

Dat dergelijke deelnames bedrijven geen klimaatwindeieren leggen, heeft ook Helen Mets (DSM) gemerkt. DSM besloot zich te verbinden aan windmolenparken in Nederland en Noord-Amerika. Het had meteen gevolgen voor de klimaatdoelstellingen. Mets: 'We hebben onze uitstoot-ambities voor 2030 scherper bijgesteld. We wilden een broeikasgasreductie van dertig procent, maar inmiddels zijn we dankzij een aantal partnerships opgeschoven naar de vijftig procent.' En er ligt volgens haar meer in het verschiet: 'Als je eenmaal het juiste ritme te pakken hebt, kan het heel snel gaan.'

De versnelling van de energietransitie biedt bedrijven veel kansen, met name de industrie- en de transportsector. De energiesector, de industriële sector en de transportsector vormen samen de top drie van sectoren met de hoogste broeikasgassenuitstoot. De sectoren zullen dan ook een essentiële rol moeten spelen in het halen van de klimaatdoelstellingen. Mogelijkheden zijn er volop - grote en kleine. In eerste instantie kunnen we energie (nog) efficiënter gaan gebruiken. We kunnen processen efficiënter en zuiniger maken. We kunnen gebruik gaan maken van reststromen en restgassen, van CO₂ uit de lucht.

Ook zijn er grote slagen te maken op het gebied van proces efficiency, innovatie, elektrificatie, ontwikkeling van alternatieve brandstoffen, geothermie, de ontwikkeling van groene waterstof, CO₂-opslag en het zelf opwekken van energie. Nu hebben verschillende sectoren natuurlijk allemaal verschillende productieprocessen met elk weer andere energiebehoeften, maar toch zijn er veel

overeenkomsten te vinden in transitiemogelijkheden en kunnen we op veel terreinen grotendeels samen optrekken, bijvoorbeeld als het gaat om het schaalbaar maken van duurzame oplossingen. Samenwerking is dus essentieel. Karel Bockstael (KLM): 'Wij kunnen het niet alleen. We hebben de hele keten nodig om stappen te kunnen maken. Uiteindelijk zijn wij 'slechts' een luchtvaartmaatschappij. Wij maken geen vliegtuigen, wij maken geen brandstoffen, wij exploiteren geen vliegvelden. Dus wij doen herhaaldelijk een beroep op de industrie om met ons samen te werken, zodat we in de hele value chain de klimaatcrisis kunnen aanpakken.'

De energietransitie biedt volop kansen. Kansen die ook een overheid moet aangrijpen. Nederland kan zich profileren als een groen industrieland, een land waar 'groen doen' gestimuleerd wordt, een land waar groene bedrijven welkom zijn, waar 'groen' de norm is. De overheid moet dat stimuleren en door een proactieve rol te spelen in de verduurzaming van de industrie. Een mooi voorbeeld zag ik daarvan in Zweden, de 'thuisbasis' van Vattenfall. Daar werd het energiebedrijf gekoppeld aan de staalindustrie en de autoindustrie. De samenwerking leverde 'groen staal' op (met groene energie verwerkt ijzererts) dat gebruikt kon worden in 'groene' Volvo's. Ook dat is win-win-win.

Naast een enthousiasmerende en stimulerende rol zou de overheid ook financieel over de brug moeten komen. Bijvoorbeeld door financiële risico's af te dekken. Of door gewoonweg (meer) te investeren in de energietransitie. Karel Bockstael van KLM zei het helder: 'We hebben extreme steun van de overheid nodig.' Hij vervolgt: 'De transitie gaat gepaard met zeer grote financiële risico's en het zou goed zijn als de risico's grotendeels gedekt zouden worden door de overheid.' Bockstael voor-

ziet dat de luchtvaartsector 'getroffen' zal worden door zware belastingen op bijvoorbeeld kerosine en CO₂-uitstoot. Bockstael: 'Ik ben daar in principe helemaal niet tegen. Het zou alleen wel aardig zijn als geld dat wordt opgehaald met milieubelastingen terug zou stromen in de energietransitie.' Het is opnieuw een voorbeeld van hoe een overheid op zou kunnen of moeten treden.

Als mij iets is opgevallen aan mijn gesprekken met bestuurders van Nederlandse bedrijven, dan is het dat iedereen bereid is de mouwen op te stropen en een stapje extra te doen. De urgentie tot actie wordt breed gevoeld. Ik bespeur een optimistische can-do-mentaliteit. We zitten inderdaad middenin een 'decade of action'. Het is aan ons allemaal om verantwoordelijk te nemen. Het is aan de dappere leiders van overheden en bedrijven om een einddoel te benoemen. En om daarna de weg naar dat einddoel aan te passen. Het zal een hobbelige weg zijn, maar samen kunnen we de klus klaren.

Alexander van Ofwegen is CFO en lid van de Raad van Bestuur van Vattenfall Nederland

